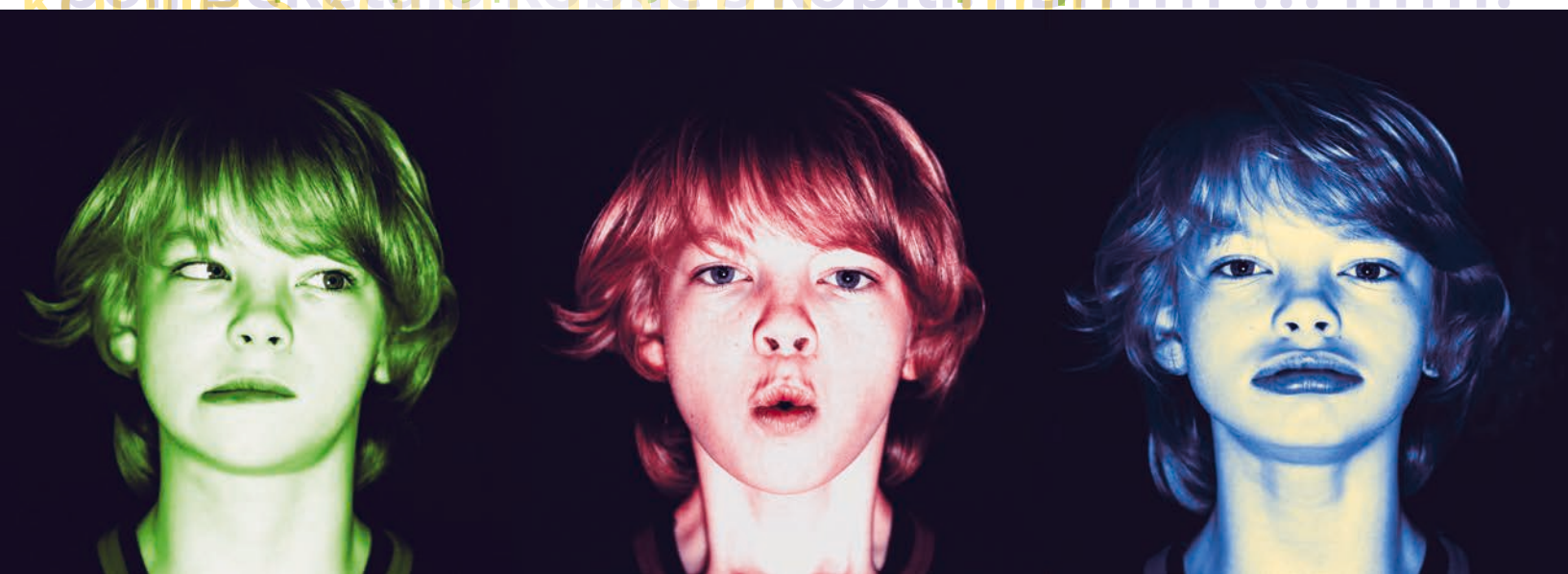

V Čenčalah in Čvekalah čenčalci in čvekalci
čvekalci čvekalci čvekalci čvekalci
Poštnina plačana pri pošti
6101 Koper – Capodistria
TISKOVINA

SVETILNIK

Žena židane volje z žvrkljo
žvrklja moko za žgance. | V
Kulturni občasnik za mlade zanesenjake / Gledališče Koper / Pokrajinski muzej Koper /
Otok, zavod za razvijanje filmske kulture, Izola / Comunità Autogestita Costiera della
Nazionalità Italiana Capodistria, Centro Italiano "Carlo Combi" Capodistria / Osrednja knjižnica
Srečka Vilharja Koper / Pokrajinski arhiv Koper / Pomorski muzej "Sergej Mašera" Piran /
Letnik XII / Številka 3 / Februar 2019 / Brezplačni izvod /

prek polj peketajo kobile s kopiti. | Brrrrrr ... frrrrr.

V Čenčalah in Čvekalah čenčalci in čvekalci
čvekalci čvekalci čvekalci čvekalci
V Čenčalah in Čvekalah čenčalci in čvekalci čvekalci čvekalci
čvekalci čvekalci čvekalci čvekalci
Žena židane volje z žvrkljo
žvrklja moko za žgance. | V veži vešča vezilja
veze vaši Vilki velik prt. | V krepkem klopotu prek
polj peketajo kobile s kopiti. | Brrrrrrr frrrrrr.

Gledališče v razredu

»Učiteljica, danes bi lahko naš razred spremenili v gledališki oder. Mi vsi bi postali igralci in zaigrali odlomek iz Bratovščine sinjega galeba? ... Učiteljica, ste za to? Recite, recite, da ste za!«

»**Zakaj pa ne,**« odvrne učiteljica. Učenci, kot bi trenil, začnejo premikati stole in mize. Praznijo prostor, v katerem bodo lahko že čez nekaj trenutkov ustvarjali. Ustvarjali bodo vsebine iz svojega berila in delovnega zvezka, da bodo zaživele v prostoru in času.

Zakaj pa ne, otroci? Zakaj pa ne?

Ko ste pisali vse teste, opravili vsa spravevanja ali pa je vsega preveč ... Morda se v vaši glavi dogajajo vesoljske nevihte in se vam zdi, da vam ne bo uspelo priti do cilja ... Vse to je odlična priložnost, da učiteljici predlagate **GLEDALIŠČE V RAZREDU**. Toda zakaj? Zato ker boste pretegnili mišice in vstali iz šolskih klopi. Zato ker boste zares igrali snov iz učbenika. Zato ker boste tako urili svojo domišljijo, govor in premikanje. Zato ker boste prezračili glasilke in pogledali svet z drugega zornega kota. Zato ker se boste z gledališko igro sprostili in osvobodili vseh napestosti. Zato ker se boste morali združiti kot skupina, če boste hoteli biti pri delu uspešni. Zato ker se boste naučili pogovarjati med sabo in sklepati dogovore. Zato ker se boste veliko smejali, nekaj malega kričali, še manj kujali in si čisto majceno želeli glavne vloge. Glavo si boste prezračili – vi in vaša učiteljica. Lepo se boste imeli in s takšno izkušnjo si boste zgodbe, pesmi ... iz berila bolje zapomnili.

No, ko boste to omenili učiteljici, vas bo vprašala, ali imate kakšno idejo, kako naj bi to v razredu izvedli. In če boste rekli, da nimate nobenega predloga, sumim, da se bo zmagoviti pohod ustavil. Če pa boste iz rokava potegnili zanimiv predlog, sem prepričana, da boste »gledališko« uro še velikokrat ponovili.

Ponujam vam košek gledaliških iger za vašo odskočno desko. Z domišljijo pa igre lahko nadgradite, spremenite ali se domislite svojih. Domišljija nima meja!

Najprej malce ogrejemo TELO

Premikanje stolov in miz je dober začetek.

Malo hitrejša hoja po razredu vedno prija. Ko med hojo zaslišite učiteljin glasen PLOSK z rokami, pomeni, da morate zamrzniti v določenem liku, pozi, ki si jo izberete sami. Izmenjujemo hojo in zamrznitev. Sčasoma med zamrznitvijo liku dodajte zvoke, nato besede in premik enega dela telesa.

Stopimo v krog. Vsak od nas si izbere žival, barvo, reko, ali ... Z rokami naredimo kretnjo, s katero pokažemo na nekoga in pokličemo njegovo žival (barvo, reko ...). Klicanje poteka zelo, zelo hitro. Če se zmotimo, izpademo ali pa se preprosto predstavimo na drugo mesto v krogu. Izgovarjamo na glas, razločno in vedno najprej pogledamo soigralca v oči. Šele nato naredimo kretnjo.

Pa še GLASILKE

Glasilke ogrejemo z vajo **BRNEČE USTNICE**. Našobimo se in poženemo naš avto v najnižje soteske ter med najvišje zvezde. Zraven z ustnicami brnimo terenu in naporu primerno.

Če učiteljica razume, da so vaje kdaj pa kdaj tudi malce norčave, lahko na tej točki

močno iz ust iztegnemo jezik ter brnimo z njim. Tako bomo razgibali konico jezika (jezik je silno pomemben za govor in pravilno izgovorjavo), prezračili glasilke in jih postavili na svoje mesto.

Brez diha ni življenja, zato še nekaj DIHALNIH vaj

- Globok vdih skozi nos in počasen izdih skozi tesno priprte ustnice (kot da bi pihali skozi tanko slamico).
- Globok vdih skozi nos in hiter izdih skozi usta. Med izdihom izgovorimo črko S. Vdih – izdih: S.
- Globok vdih skozi nos in počasen izdih skozi usta. Med izdihom izgovarjamo podaljšano črko S. Vdih – izdih: ssssss.
- Globok vdih skozi nos in hiter izdih skozi usta. Med izdihom izgovorimo črko H. Vdih – izdih: H.
- Globok vdih skozi nos in počasen izdih skozi usta. Med izdihom izgovarjamo podaljšano črko H. Vdih – izdih: hhhhhh.
- Vdihnemo brez šuma skozi nos – zadržimo 1 sekundo – izdihnemo neslišno skozi usta
- Prepono zbudimo z izmeničnim ponavljanjem (kot bi boksali s črkami) F/H/S/Š.

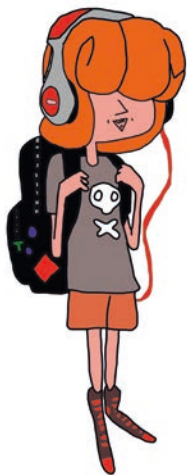
Sledi ARTIKULACIJA (izgovorjava)

- Češče čistite pešče s cestišča.
- V Čenčalah in Čvekalah Čenčalci in Čvekalci čvekajo čvekarije.
- Žena židane volje z žvrkljo žvrklja moko za žgance.
- Knjige in knjižice ima knjižničar v knjižnici, knjigarar pa v knjigarni.
- A-t-i, a-t-e, a-t-a, a-t-o, a-t-u
- A-tD-i, a-tD-e, a-tD-a, a-tD-o, a-tD-u (nadaljujemo s črkami L, N, B, V, M, R, Z, ki jih dodajamo d-ju: a-tD-L-i, a-tD-L-e in tako naprej).

*Ogrelimo smo telo, glasilke, zbudili prepo-
no, se nadihali in zdaj smo pripravljeni
na **GLEDALIŠKO IGRO**.*

Razdelimo se v skupine po tri.

Izberemo si besedilo, ki se ga učimo pri nekem predmetu. Ni nujno, da je to slovenščina, lahko je tudi matematika, geografija ali biologija. Če izberemo snov, ki ni proza, dramatika ali lirika, bomo morali svoje domišljijske končiče bolj nasopihati. Toda na koncu bo zadovoljstvo toliko večje, ko boste videli, kako tudi take vsebine zaživijo na gledališkem odru. Besedilo prenesemo v premi govor – **DIALOGE**.

Potrebovali boste papir, svinčnik in 7 minut časa. To bo dovolj – urimo se v hitri odzivnosti – **AKCIJA!**

Preden začnemo pisati, se vprašamo, **KDO SMO?** Katere **LIKE** bomo igrali? (Miha, Špela, Tine; zdravnik, pacient, pošast; učitelj biologije, učenec, govoreča Dinarsko gorovje; govoreča piramida, nemi romb in živahna funkcija ...) **KJE SMO?** (v hiši, učilnici, na travniku ...) **KAKŠEN PROBLEM IMAMO?** (nekdo se izgubi, nekdo ne razume, Špela dobi enko, Matjažu se zlomi šestilo ...)

Pišemo, pišemo, razmišljamo in se dogovorimo za **ZAČETEK, SREDINO/VRH, ZAKLJUČEK**.

ZAČETEK: se predstavimo, kje smo, kdo smo.

SREDINA/VRH: zaplet, naši liki se ne strinjajo/se prepirajo, si nagajajo ..., toda nekaj se zgodi in zaplet se začne reševati.

ZAKLJUČEK: kako smo rešili problem; kam gredo naši liki zdaj, ko se je zgodba končala.

Napisali smo. Zdaj si pripravimo dramski prostor. Uporabimo pohištvene elemente, ki jih imamo v učilnici. Postali bodo naša

SCENA. Predmeti bodo postali naši **REKVIZITI**. Sošolčeva ali naša kapa, šal, jakna, majica ... bodo postali naš **KOSTUM**.

Zdaj, ko imamo **DRAMSKI PROSTOR**, potrebujemo **POT**, po kateri bomo hodili po sceni. Ta pot ni samo pot. Na tej poti so informacije, ki so za razumevanje našega prizora izredno pomembne. Kje je vhod v prostor, kako vstopajo posamezni liki – se opazujejo, se lepo/grdo pozdravijo ali pa se sploh ne pozdravijo. Se izogibajo drug drugemu, se kdo koga boji, ima kdo koga rad/zelo rad, bi se kdo rad skril ... To pot

imenujemo **MIZANSCENA** (postavljanje scene).

Vadimo **MIZANSCENO**, med njo ponavljamo besedilo in oblikujemo **ZNAČAJ** našega lika. Ta je lahko zoprni, simpatičen, plah. Lahko veliko maha z rokami, se smeje, ima govorno napako ... Minilo je približno 15 minut in pripravljeni smo.

Prva skupina na oder, preostali se prelevijo v gledalce. Prizor se začne z znakom **ZAVESA**, ki naj jo izreče nekdo iz občinstva. Še bolje je, če jo izreče učiteljica. Skupina odlično odigra prizor. Igralci se **PRIKLONIJO**. Mi v **OBČINSTVU** glasno ploskamo – **APLAVZ**. Sledi druga skupina, tretja, četrta ...

Šolski zvonec je zazvonil konec ure. Super se imamo. Nikamor se nam ne mudi, še bi ostali, če bi lahko.

»**Še bo priložnost,**« reče učiteljica, medtem ko nas spomni, da moramo vrniti na mesto klopi in stole. Ne diši nam preveč to početje. Ampak igralec poskrbi, da so kostumi, rekviziti po vaji ali predstavi na svojem mestu, da bodo služili za ponovitve. In če smo se na začetku ogreli s premikanjem klopi, pa za konec raztegnimo mišice s pospravljanjem miz in stolov. Kako? Ne vem! Izmisлите si. In ko si boste, mi, prosim, sporočite, da bom to lahko uporabila tudi jaz.

*Ko boste izvajali gledališče v razredu, prosite učiteljico oz. učitelja, naj vas fotografira. Utrinke s svojega gledališča v razredu pa pošljite na: Gledališče Koper, Verdijeva 3, 6000 Koper, s pripisom »za Svetilnik«. Fotografije bomo objavili v eni od naslednjih števil Svetilnika. **
Samanta

Vaje za izgovorjavo so vzete iz: Tatjana Zidar, Retorika

Carpaccio?

Vittore Carpaccio!

Ali poznate velikega renesančnega slikarja Vittoreja Carpaccia? Ta vrhunski umetnik iz Benetk je pred 500 leti naslikal nekaj del za Koper in Piran.

Naloga: kaj gre k čemu?

Oglej si Carpaccieve slike, nato pa poveži vsak košček slike s sliko, ki ji pripada.

a) Marija z otrokom in svetniki Foto: Jernej Filipčič

b) Predstavitve v templju

Foto: Restavratorski center RS

c) Pokol nedolžnih otrok

Foto: Restavratorski center RS

č) Slavnostni prihod podestata Sebastiana Contarinija v koprsko stolnico Foto: Jernej Filipčič

d) Marija z otrokom in svetniki Foto: Ubald Trnkoczy

Nov didaktični kotiček v Pokrajinskem muzeju Koper!

Na slovenski kulturni praznik smo odprli nov didaktični kotiček, kjer lahko na igriv način spoznate slikarja Carpaccia in njegovo delo. Za najmlajše so na voljo mehke kocke s Carpaccijskimi motivi. Slike pa lahko spoznate tudi s sestavljanjkami na velikem ekranu, kjer sami izberete sliko, vrsto sestavljanke in stopnjo zahtevnosti. Ste pripravljeni na najtežje izzive? *

Foto: arhiv PMK

Nekaj foto utrinkov z dogajanja na 8. februar.

Ustvarjalnice – napovednik Počitniške delavnice

Torek, 26. februar 2019, od 10.–12. ure

☞ Tkanje

Na delavnici vas bomo popeljali v svet ročnih spretnosti. V uvodnem delu bomo spoznali različne postopke nastajanja oblačila ter poiskali prazgodovinske statve. V ustvarjalnem delu pa bomo поблиže spoznali oblikovanje niti v tkanino, ročno tkali na manjših statvah ter se preizkusili v različnih tehnikah tkanja. *

Sreda, 27. februar 2019, od 10.–12. ure

☞ Suhi zidovi – dediščina in raziskovanje z občutenjem

Kako se povežemo z naravo in dediščino ter postanemo njuni sodelavci?

Na delavnici bodo otroci spoznali kamen in suhi zid s pomočjo občutenja, doživljanja in ustvarjalnega izražanja. S pomočjo igre bodo spoznali ustvarjalnost naših prednikov, raziskovali dediščino in se hkrati učili prisluhniti svojim občutjem. *

Četrtek, 28. februar, od 10.–12. ure

☞ »Kruha in iger!« – življenje in igre v antičnem Rimu

Na delavnici si bomo najprej ogledali muzejsko zbirko, posvečeno Rimljanom in s pomočjo replik spoznavali, kako so živeli. V drugem delu pa bomo urili naše taktične sposobnosti in se pomerili v rimskih igrah. *

Petek, 1. marec, od 10.–12. ure

☞ »Kaj boš za pusta?«

Na predpustni delavnici se bomo dotaknili pustnih šeg in navad, nato pa si bomo izdelali del pustne oprave, ki bo seveda tudi malo »muzejska«. Ste radovedni? Pridite na delavnico! * Brigita

Muzejska zima na fotografijah

Učenci od 1. do 5. razreda OŠ Diego e Vincenzo de Castro Sečovlje so v etnološki zbirki spoznali staro meščansko kuhinjo, se sprehodili po poti od niti do oblačila ter si izdelali žogice iz odsluženih nogavic.

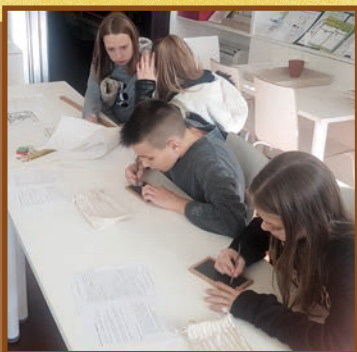

Na delavnici o šegah in navadah v adventnem času smo v ustvarjalnem delu pod mentorstvom prostovoljke Barbare Stan izdelali in okrasili svoj venček.

V prazničnem času smo v družbi naših dolgoletnih muzejskih prostovoljk in prostovoljcev okrasili božično drevesce, kot so ga krasili nekoč, in posejali božično žito.

Učenci 4., 5. in 6. razreda OŠ Gračišče so spoznavali življenje Rimljanov na naših tleh pred 2000 leti, se pomerili v rimskih igrah in uživali na vodenem ogledu Kopra.

S pomočjo replik posodja, oblek in igralnih pripomočkov so se šestošolci OŠ Livade Izola seznanjali z življenjem Rimljanov. V rimski šoli so se učili rimskih števil, merjenja v palcih, dlaneh in čevljih ter pisanja na voščene tablice. Za konec pa so se pomerili še v rimskih igrah.

Prvošolce OŠ Koper je najprej obiskal »muzejski kovček«, nato so učenci obiskali muzej in ob pravljici *Kdo je napravil Vidku srajčico* odkrivali, kako so živeli v naših krajih v preteklosti.

V zimskem času muzejski kovček vsako leto obišče tudi prvošolce na OŠ Vojke Šmuc v Izoli. Tudi letos so radovedno – in pazljivo – odkrivali muzejske predmete ter z njimi našo dediščino. * *Tjaša*

Foto: Slovenska kinoteka

Kekec (1951)

Kekec je navihani, prebrisan, predvsem pa pogumen fant, ki nikoli niti za hip ne pomišlja, kadar je treba ljudem in živalim priskočiti na pomoč. In zagotovo je prav zaradi hudomušne narave in prijateljskega srca Kekec za številne generacije postal **najbolj priljubljen slovenski filmski junak**.

Kekec je v film vstopil iz književnosti: je tudi junak treh pripovedk o Kekcu izpod peresa **Josipa Vandota**. Vandot je o njem prvič pisal že leta 1918!

Trije filmi, ki govorijo o Kekcu in njegovih dogodivščinah, so: **Kekec** (1951), **Srečno, Kekec** (1963) in **Kekčeve ukane** (1968). Vse tri filme je režiral **Jože Gale**. Film o Kekcu so pre-potovali svet in Kekca dobro poznajo celo na Kitajskem!

V filmih so Kekčevi prijatelji **Rožle, Mojca, Tinkara, Koso-brin, Brincelj, Vitranc** ter številne domače in divje živali.

Preglavice mu povzročata hudobni **Bedanec** in divja teta **Pehta**, ki pa si le nista tako zelo podobna. Bedanec je brezvestni divji lovec, ki misli samo na dobiček. Prav malo mu je mar za življenje ljudi in živali. Pehta pa je pogosto sicer neprijazna in groba, toda s svojim znanjem o divjih zeliščih ljudem rada pomaga. Ker pa je posebna in nenavadna, drugačna od običajnih ljudi, so jo ljudje z nezaupanjem pregnali iz družbe.

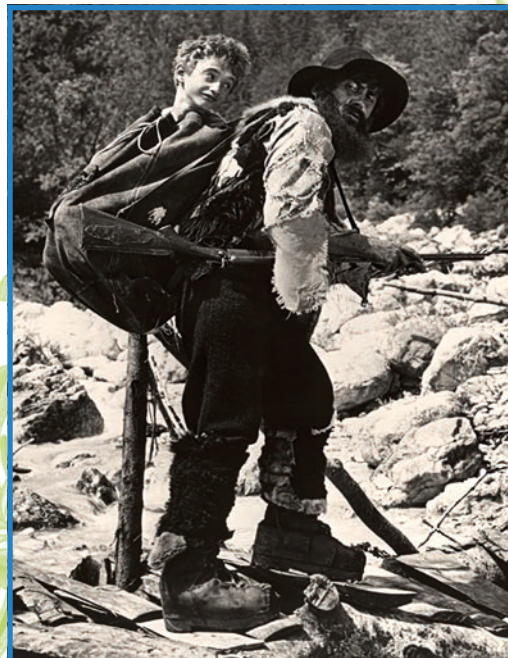
Pustolovski, zabavni, pravzaprav **akcijski filmi o Kekcu** so tudi filmi **o prijateljstvu, svobodi in pogumu otrok ter ljubezni do divje in neokrnjene narave**. * **Lorena**

Kekec: junak filmskih platen in naših src

Josip Vandot, *Kekec nad samotnim brezdnom*. Planinska pripovedka. Zvonček, Ljubljana, 1924, letnik 25, št. 12 (ilustrator ni naveden)

Foto: Slovenska kinoteka

Foto: Slovenska kinoteka
Vozarja-Flora (1985)

▲ **Srečno, Kekec**
(1963)

▲ **Kekčeve ukane**
(1968)

Il giardino d'infanzia Delfino blu di Capodistria presenta il progetto "Say Hello to the World"

Foto: Archivio asilo "Delfino blu"

Questi siamo noi

Durante quest'anno scolastico il nostro asilo partecipa ad un progetto internazionale molto importante: "Say Hello to the World".

Con l'adesione a tale iniziativa all'istituzione verrà conferito il titolo di "Asilo tollerante/Strpen vrtec". Una delle nostre priorità, infatti, è educare i bambini ad essere empatici, collaborativi e capaci di accettare se stessi e gli altri, senza distinzioni culturali, fisiche o sociali. La partecipazione a tale progetto internazionale ci permette, inoltre, di far conoscere e promuovere il nostro asilo e al contempo anche l'intera Comunità nazionale italiana.

Foto: Archivio asilo "Delfino blu"

Noi piccoli ci divertiamo così

Grazie a questo progetto gli insegnanti avranno la possibilità di ampliare le loro competenze nel campo delle tecnologie dell'informazione e della comunicazione (ICT), nonché di apprendere altri metodi didattico-educativi e di fare nuove esperienze lavorative.

I bambini partecipando a "Say Hello to the World" potranno incontrare virtualmente nuovi amici ed avvicinarsi a diversi metodi di comunicazione. Mediante il computer avranno la possibilità

Foto: Archivio asilo "Delfino blu"

Osserviamoci

di interagire con un altro asilo, scambiarsi a vicenda le loro esperienze, presentare se stessi, il proprio gruppo e il proprio territorio, nonché la nostra lingua: l'italiano.

Il percorso didattico-educativo nell'ambito del progetto comprende cinque tematiche, come le 5 dita della mano, ovvero:

1. Questo sono io,
2. Io e la mia famiglia,
3. Io e il mio asilo,
4. Io e la mia città,
5. Io e il mio Paese.

La responsabile del progetto è l'educatrice Barbara Vranješ dell'unità periferi-

Perché l'asilo ha deciso di partecipare a questo progetto?

*Affinché i nostri bambini diventino tolleranti verso gli altri è necessario fornir loro degli strumenti fin da piccoli. Attraverso questo progetto si stimolerà in loro questa capacità. Senza alcun dubbio, una delle più preziose eredità che possiamo lasciare ai nostri bambini sono valori come la tolleranza e il rispetto per le altre persone. I bambini sono come spugne: ascoltano e assorbono tutto. In questo senso, è importante trasmettere buoni valori in modo che siano delle persone gentili ed educate. Come educatori, abbiamo il dovere di parlare a loro della diversità ed avvicinarli a diverse culture, oltre a favorire in loro un adeguato livello di empatia, tolleranza e comprensione. **

La direttrice, Monica Bertok

Foto: Archivio asilo "Delfino blu"

Il mio primo collegamento

ca di Bertocchi ed i gruppi che quest'anno vi partecipano sono le "Conchiglie" di Bertocchi (gruppo da 3 a 6 anni) e le "Coccinelle" di Semedella (gruppo da 3 a 6 anni).

Foto: Archivio asilo "Delfino blu"

La mia casa (disegno di una bambina di 4 anni)

Foto: Archivio asilo "Delfino blu"

Conosciamo il gruppo amico

Il gruppo di Bertocchi collabora con i bambini di Štore, "Rdeči palčki", mentre i bambini dell'unità di Semedella effettuano videochiamate con i bambini che vivono a Gornja Radgona. I primi collegamenti li abbiamo fatti a dicembre e adesso stiamo lavorando sul secondo tema: **Io e la mia famiglia**.

Il sito internet che potete visitare per saperne di più è:

www.sayhellototheworld.eu *

BERIMO Z ROVKO ČRKOLOVKO

Morris Gleitzman: Nekoč

»Knjiga govori o drugi svetovni vojni, o času, ko so preganjali Žide zaradi njihovega bogastva. Jaz bi knjigi dodala konec, v katerem bi napisala, kako sta se Feliks in

Zelda znašla potem, ko sta preživela skok iz vlaka, ki je peljal v taborišče. Knjiga je malo žalostna, a je hkrati zelo poučna, saj nam pove, kako težko je bilo Judom v tistem času. Tisti, ki bi radi izvedeli več o preteklosti, preberite to knjigo.« *

Bralna priporočila z Rovkine knjižne police

Bralno tekmovanje **Berimo z Rovko Črkolovko** se je z 8. februarjem uspešno končalo. Učenci so v času tekmovanja prebrali več kot 4.000 knjig. Nekateri so tudi zelo vestno objavljali mnenja o prebranih knjigah na namensko spletno stran: www.bralnotekmovanje.si. Med njimi smo izbirali **tedenske promotorje branja**. Pa pogledjmo, kaj pravijo mladi bralci:

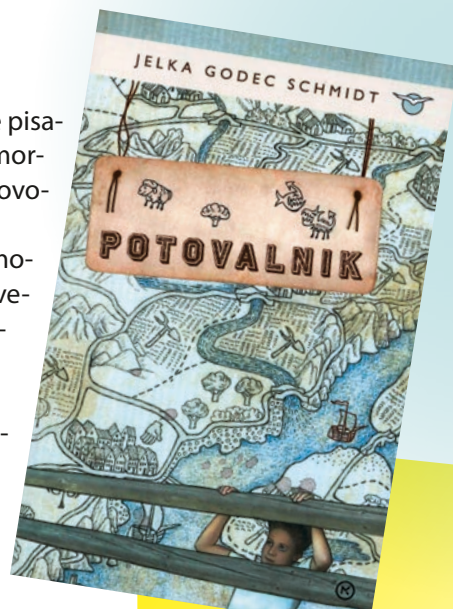

Rudi Mlinar: Superpunca

»Anja je lena deklica s slabimi ocenami, poleg tega pa jo sošolci zbadajo, ker je cmera. Anja je po mojem mnenju zaradi tega potrta. Nekega popoldneva sreča sošolca Mihca, ki mu pravijo Mali znanstvenik. Vpraša ga, zakaj ni bil v šoli. Ta pa ji odvrne, da zato, ker je ravno dokončal enega svojih izumov. To so bile slušalke, ki te naredijo pametnega, ko jih nosiš in določeno snov prebereš. Vedel je, da ima Anja v šoli slabe ocene, zato jo je pripravil do tega, da jih preizkusi. Rekel ji je, da stoodstotno delujejo in če želi biti pametna, jih mora nekaj časa nositi. Anja je sprejela poskus, vendar si ni zapomnila, kolikokrat mora snov prebrati ... Knjiga se mi je zdelala poučna in takoj, ko sem prišla do čisto zadnje besede, sem razmišljala o Mihovem izumu. Morda res ni bil pravi izum, vendar je pomagal Anji postati Superpunca. Preberi knjigo in izvedel boš, zakaj ji je tako ime.« *

Jelka Godec Schmidt: Potovalnik

»Knjiga mi je bila zelo všeč. Saj nas zapis mladinske pisateljice popelje v domišljjski svet. Nas očara s humrom, bogatim jezikom in prisrčno zgodbo. Knjiga govori o Filipu, ki se s pomočjo starega dvigala znajde v drugem času in prostoru. Da bi se vrnil domov, je moral prepotovati dolgo pot po tujih deželah. Sam seveda ni šel. Pomagala mu je skupina popotnikov: velikanka, deklica ki si je vsakodnevno menjavala ime itd. Med potjo so morali premagovati razne ovire, kar je zgodbo popestrilo. Med branjem sem občutila razna čustva; strah, razočaranje, jezo, veselje, predvsem pa sem se tudi smejala. Knjiga me je navdušila, priporočam jo vsem.« *

David Walliams: Zlobna zobarka

»Grozljivka mi je bila všeč, tudi če ni bila veliko strašna, kvečjemu so bile kakšne situacije tragično žalostne. Mene je po-
žalostila situacija, v kateri je Alfi živel, ker
mu je mama prezgodaj umrla. Moral je
živeti z bolnim očkom, ki je svoje življenje
preživel na vozičku in ni utegnil skrbeti
za njuno malo, staro hiško, zato je moral
za večino stvari poskrbeti sam. Očka je bil
vseeno zelo prijazen in radodaren, saj je
dal življenje za svojega sina, kar me je zelo
prizadelo. Na srečo pa je potem Alfi dobil
novo družino in tudi novo zelo prijazno
prijateljico. Žalostna zgodba me je vzne-
mirila, ker je bila polna čustev.« *

Bruno Volpi Lisjak: Ribič Sardon – Primorske pripovedi za otro- ke in starše

»Čeprav sam ne maram rib, kot ribič Sar-
don, me je knjiga pritegnila. Ribič Tone
je pripovedoval zabavne zgodbe in z za-
nimanjem sem bral ter komaj čakal, da
izvem konec zgodbe. Všeč so mi bile tudi
ilustracije in fotografije, ki so prikazovale
ribištvo nekoč. Z njimi sem se še bolj vži-
vel v zgodbe.« *

Tosca Menten: Mumija Dumi in zlati skarabej

»Knjiga je bila zelo zanimiva, tudi, ker
sem vse lažje razumela. Hvala temu, da
smo se lani učili Egipčane in sem tudi na-
pisala raziskavo o mumijah. Dumi je bil
zelo smešen, ker tudi če je bil navaden
otrok, je živel v preteklosti in ni poznal
nekaterih električnih naprav, ampak je bil
zelo inteligenten, saj se je vse takoj naučil.
Gorazd pa je bil zame zelo korajžen, ker
če bi jaz dobila mumijo v moji sobi, ne bi
tako lepo poskrbela zanj. Zgodba je bila
napeta in tudi malo žalostna, ko je Dumi
umiral zaradi izgubljenega skarabeja.

Vseeno mi je bila knjiga všeč, zato vam
jo priporočam!« * *Izbrala Urška*

Čudoviti svet podzemlja

Zanimivosti iz knjige *Voda – vir življenja* Pokrajinskega arhiva Koper

Približno polovica slovenskega ozemlja je prekrita s kamninami, primernimi za razvoj kraških pojavov. Najbolj znane kamnine, v katerih se razvijajo kraški pojavi, so različni apnenci in fliš. Naše največje kraške znamenitosti so veliki jamski sistemi s pod-

največja jamska sistema (Postojnska jama – Planinska jama in Škocjanske jame – Kačna jama).

Podnebje je sicer na celotnem območju dokaj vlažno in padavin načeloma ne primanjkuje, vendar je rastje na apnenčastem svetu zaradi velike prepustnosti tal in pomanjkanja plodne prsti izpostavljeno sušam. Zato so nekoč obsežne površine izkoriščali kot

Žiberna, imenovan Tentava iz Divače, ki je bil za obiskovalce tudi vodnik po jami.

Škocjanske jame so med največjimi in najlepšimi jamami Evrope in so zaradi veličastnosti dvoran (Martelova dvorana je s 146 m višine, 308 m dolžine in do 123 m širine ena večjih v svetovnem merilu) ter edinstvene kulturne in naravne krajine od leta 1986 na seznamu Unescope svetovne dediščine. Začetek razvoja sodobnega turizma lahko postavimo v leto 1819, ko so obnovili stopnice do dna Velike doline in začeli voditi vpisno knjigo obiskovalcev. Prve turistične poti po jami so uredili že med letoma 1884 in 1906. Dolžina vseh jamskih rogov je danes 6200 m, dolžina vseh starih, tudi opuščenih poti po jami je 12.000 m. Jama je

globoka od površja do najnižje točke 223 m. Iz jame pridete z dvigalom.

Zakup Divaške jame 1890–1897
Razglednica Pozdrav iz Divače
Razglednica Pozdrav iz Škocjanske

suhe pašnike, na katerih se je gozdno rastlinje težko obnavljalo.

Na jugovzhodnem delu med ponori Reke v Škocjanskih jamah in Divačo leži Divaški kras. V njegovem jugovzhodnem delu Reka ponikne v Škocjanske jame. Okoli 900 m za končnim sifonom Škocjanskih jam je 12.700 m dolga Kačna jama, skozi katero Reka odteka proti zahodu proti izviru Timave.

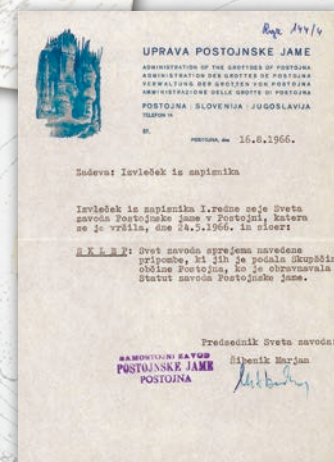
Divaška jama poteka v smeri severovzhod-jugozahod. Dolga je okoli 700 m, največji deli pa so visoki do 20 m in široki 15 m. Edino znano podzemno nadaljevanje Divaške jame je jama Trhlovca (zahodno od Divaške jame), toda nista neposredno povezani. Divaško jamo je leta 1884 odkril Gregor

Glava dopisa
Uprave
Postojnske
jame

V ozadju:
območje Škocjanskih jam

zemnimi rekami. Samo na širšem območju Divače je registriranih čez 140 jam različnih velikosti, cela Slovenija pa jih premore več kot 10.000 (po slovenski kraški terminologiji je jama človeku prehodna podzemna votlina, ki je daljša od petih metrov). Kraški svet je pretežno planotast, s suhimi dolinami in vrtačami, le tu pa tam se pojavljajo manjši vodni tokovi, ki kmalu poniknejo.

Na našem območju, sta edini omembe vredni reki ponikalnici Pivka in Velika voda (bolj znana kot Reka), ki sta ustvarili naša

Drugi najdaljši jamski sistem v Sloveniji, ki ga je ustvarila reka Pivka, in največja turistična jama je Postojnska jama, ki ima

24.340 m podzemnih rogov. Temelje modernega turizma v Postojnski jami je leta 1818 postavil domačin Luka Čeč, ki je odkril njene notranje dele. Takoj naslednje leto pa so v jami uredili prve poti. Leto 1819 je postalo pomemben mejnik za jamo in razvoj turizma, saj je 17. avgusta tega leta kraj obiskal prestolonaslednik Ferdinand I. Ker je bila hoja po jami naporna in za obiskovalce zahtevna, so leta 1872 položili železniške tire, po katerih so jamski vodniki potiskali vozičke z obiskovalci. Jamsko železnico so zgradili na pobudo predsednika Jamske komisije Antona Globočnika.

Postojnska jama je najbolj znana po tem, da nudi dom človeški ribici. *

Nada, Vladimír, Zdenka

Reši naloge:

Opiši kraški svet:

Koliko mora biti dolga votlina, da ji rečemo jama?

☐ Več kot 5 metrov ☐ Več kot 5 kilometrov
☐ Več kot 50 metrov ☐ Več kot 5 korakov

Našej tri jamske sisteme:

Napiši pravilne odgovore:

Najbolj obiskana jama je

Zaščitene jame na seznamu UNESCO so

od leta

Človeška ribica živi v

Martelova dvorana je v

jama je dolga 12.700 metrov.

Trhlovca je nadaljevanje

Žiberna je odkril

Čeč je odkril

Kot začetek turizma v Škocjanskih jamah štejejo začetek vodenja knjige obiskovalcev, v Postojnski jami pa obisk Ferdinanda I. To pomeni, da letos v obeh praznujejo okroglo obletnico. Katero?

☐ 100 let ☐ 200 let ☐ 300 let ☐ 400 let

Če iz Škocjanskih jam pridemo z dvigalom, kako pridemo iz Postojnske jame?

☐ peš ☐ z žičnico ☐ z vlakom ☐ z balonom

Včasih so v Postojnski jami imeli plesišče in organizirali plesne večere. V današnjem času pa je Postojnska jama znana po (lahko je več odgovorov):

☐ ledeni pravljici ☐ živih jaslicah ☐ plesu
medvedov ☐ jamskem zmaju ☐ tekmo-

vanju lisičjih vpreg ☐ koncertih drsališču
☐ igrah brez meja ☐ hitrostnem plezanju
☐ skokih v višino * *Nada*

Vlak v Postojnski jami
in razglednica Plesišče v Postojnski jami

Manj znane besede:

apnenec – kamnina, iz katere se pridobiva apno (snov, dobljena z žganjem apnenca);

flis – menjajoče se plasti laporja (kamnina iz drobnih zrnč gline in apna) in peščenjaka (kamnina iz zlepljenih zrnč peska);

dvorana – velik in visok zaprt prostor;
UNESCO – Organizacija Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo (*United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation*);

vrtača – podolgovat ali okroglast udrt svet na krasu:

ponikalnica – tekoča voda (reka), ki izgine s površja zemlje v prepustne zemeljske plasti in nekje drugje spet pride na površje.

Odgovori: planetast svet s suhimi dolinami, vrtačami in podzemnimi rekami; a); Postojnska, Škocjanske, 1986, Postojnski, Škocjanski h, kačna, Divaške, Škocjan-ske, Postojnsko; b); c); b); d); f).

Arheologija v Pomorskem muzeju

Stalna arheološka zbirka v Pomorskem muzeju govori o najstarejših pomorskih poteh in povezavah med prebivalci slovenske obale ter sosednjih obal Jadrana že od prazgodovine naprej. Tu lahko med drugim vidite veliko amfor, za rimsko obdobje značilnih posod, ki so jih uporabljali za prenos vina, oljčne- ga olja, ribje omake itd.

Sedaj je v muzeju na ogled tudi ob- časna razstava **Kamen na kamen ... Rim- ska arhitektura severozahodne Istre**, kjer je predstavljenih veliko arheoloških najdišč od Ankarana do Novigrada na Hrvaškem, ki nam kažejo način gradnje takrat številnih obmorskih rimskih vil.

Prostore rimskih vil so tlakovali z bo- gatimi velikokrat črno-belimi **mozaiki** z geometrijskimi motivi ali različnimi figurami. Podobne motive so uporabljali tudi na poslikavah **sten**. Pomemben del arhitekture so bili tudi stebri, ki so stav- bo podpirali ali pa imeli le okrasno vlogo. Vrhnji, zaključni del stebra se imenuje **kapitel**, vanj so lahko vklesali različne rastlinske ali druge motive.

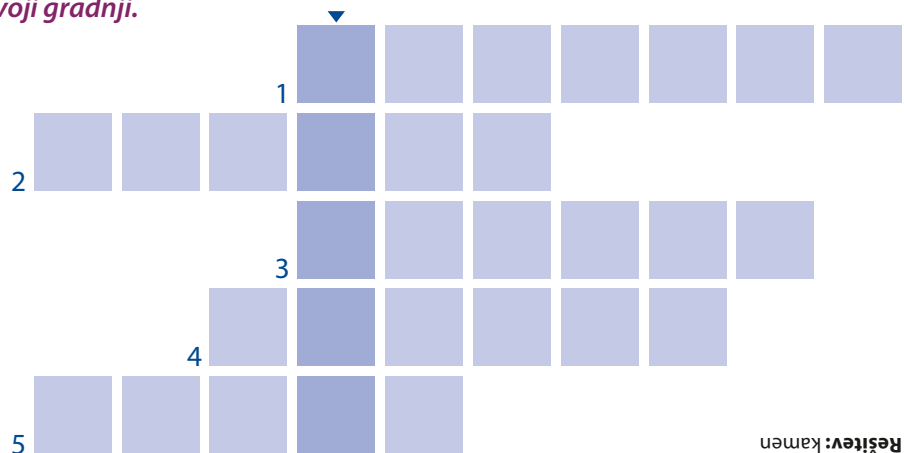
Stari Rimljani so bili ljubitelji lepote, zato so stavbe okraševali z različnimi figurami. Ena izmed značilnih podob je **Meduza**, ki je upodobljena v mozaikih, na poslikavah, strešnikih ali pročeljih hiš.

Stari Rimljani so Meduzo upodabljali zaradi zaščite, saj so verovali, da odganja zlo.

Na našem območju so v rimskem obdobju strehe vil prekrivali z značilnimi strešniki pravokotne oblike, imenova- nimi **tegule**. Originalna tegula, ki je na ogled na razstavi, je še posebej zani- miva, saj ima odtis pasjih stopinj; to je dokaz, da so tegule sušili na zraku in da so Rimljani že v tistem času imeli pse za domače ljubljence. Rimljani so bili pri gradnji že zelo napredni, kar dokazuje tudi to, da so stavbe in naselja imela že kanalizacijo in vodovod.

Naloge:

S pomočjo besedila reši križanko! Izvedel boš, kakšen material so Rimljani upora- bljali pri svoji gradnji.

Rešitev: kamen

1. Okrašen zaključni del stebra
2. Narejen je iz majhnih kamnitih ali steklenih kockic
3. Ženski lik, ki so ga velikokrat upodabljali v talnih mozaikih, na stenskih poslikavah, strešnikih ali pročeljih hiš
4. Rimski strešnik pravokotne oblike
5. V prostorih rimskih vil so bile poslikane z različnimi motivi

Kateri material so Rimljani uporabljali za gradnjo svojih vil na območju severozahodne Istre?

Kdo je Meduza? Ena izmed različ le- gende pravi, da je bila Meduza nekoč lepa ženska, ki pa jo je boginja Atena spremenila v grozno pošast. V laseh je imela kače in njen pogled je bil smrtonosen. Vsakdo, ki jo je pogledal v oči, je okamenel.

Obiskali so nas

V muzeju so nas obiskali iz Varstveno delovnega centra Sonček Koper. Na pedagoški delavnici, ki jo je vodila Natalie Finkšt pod mentorstvom arheologinje Snježane Karinja, so udeleženci spoznali, kaj je mozaik, ter se preizkusili v izdelovanju rimskega mozaika po motivih, ki so jih v našem okolju uporabljali v 1. stoletju. ◀▶

Učenci OŠ Cirila Kosmača Piran so spoznali pomen solinarstva, orodje, ki so ga uporabljali, in ugotavljali, kako sol nastaja. Ugotovili so, kako je bilo za solinarje pomembno poznavanje vetrov, ki so lahko s seboj prinašali padavine ali suho vreme. Smeri vetrov so ugotavljali s pomočjo »rože vetrov«, ki si jo je vsak udeleženec tudi izdelal. ▶▶

◀ Učenci, ki obiskujejo likovne delavnice Združenja Muzofil v Epi-Centru v Piranu, so pod mentorstvom muzejskih sodelavcev Vaska Vidmarja in Veronike Bjelica izdelali animirani film o razvoju skladišč soli. Spoznali so, kako je delo v skladiščih potekalo in kako so se skladišča spreminjala. Na podlagi novih znanj pa so s tehniko zaustavljenih gibov (»stop motion«) naredili animirani film. Predvajajo ga na razstavi Sal Nostrum v nekdanjem skladišču soli Monfort. Pridite ga pogledat!

▲ V muzeju smo gostili skupino iz vrtca portoroške enote Barčica. Ogledali so si, kako ladjedelniški mojstri gradijo tradicionalno barko **istrski topo** in imeli še kratko slikovno predstavitev o ladjedelstvu. Vsak si je izdelal barčico iz papirja in jo po svoji želji pobarval.

* **Veronika**

V našem gledališču je prešerno vse dni v letu

V gledališki maskirnici

V veliki gledališki dvorani

Improvizacije na odru

V gledališkem fundusu

Pod gledališkim odrom

Likovno ustvarjanje v gledališkem vzdušju

Počitniški delavnici

Sobota, 23. 2. 2019, 10.30
An ban – pustne maske,
otroška delavnica

Torek, 26. 2. 2019, 17.00
Improvizacije na odru
za vse generacije

prvi
prizor

Pika Nogavička v maskirnici

Festival Pri svetilniku

Gledališče
Teatro Koper
Capodistria

POKRAJINSKI MUZEJ KOPER
MUSEO REGIONALE DI CAPODISTRIA
KOPER REGIONAL MUSEUM

otok

OSREDNJA
KNJIŽNICA
SREČKA VILHARJA KOPER

BIBLIOTECA
CENTRALE
SREČKA VILHARJA CAPODISTRIA

POKRAJINSKI ARHIV KOPER
ARCHIVIO REGIONALE DI CAPODISTRIA

POMORSKI MUZEJ "SERGEJ MAŠERA" PIRAN
MUSEO DEL MARE "SERGEJ MAŠERA" PIRANO

MESTNA OBČINA KOPER
COMUNE CITTA DI CAPODISTRIA

Občina Izola
Comune di Isola

OBČINA PIRAN
COMUNE DI PIRANO

OBČINA ANKARAN
COMUNE DI ANCARANO

Svetilnik / Kulturni občasnik za mlade zanesenjake / Letnik XII, številka 3 / Izdajajo Gledališče Koper, za izdajatelja Katja Pegan; Pokrajinski muzej Koper, za izdajatelja dr. Luka Juri; Otok – zavod za razvijanje filmske kulture, za izdajatelja Lorena Pavlič; Comunità Auto-gestita Costiera della Nazionalità Italiana di Capodistria, za izdajatelja Alberto Scheriani; Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper, za izdajatelja David Runco; Pokrajinski arhiv Koper, za izdajatelja mag. Nada Čibej; Pomorski muzej – Museo del mare "Sergej Mašera" Piran - Pirano, za izdajatelja Franco Juri / Uredniški odbor: Samanta Kobal (urednica; info@gledalisce-koper.si), Brigita Jenko (brigita.jenko@pokrajinskimuzejkoper.si), Lorena Pavlič (lorena.pavlic@isolacinema.org), Roberta Vincoletto (info@centrocombi.eu), Urška Bonin (urska.bonin@kp.sik.si), Nada Čibej (nada.cibej@arhiv-koper.si), Veronika Bjelica (veronika.bjelica@gmail.com) / Lektorica slovenskega jezika Alenka Juvan / ISSN C506–158X / Priprava slik in tisk Tiskarna Vek Koper / Naklada 2.500 / Koper, februar 2019 / Na naslovnici so navedene vaje za izgovorjavo iz: Tatjana Židar, Retorika